1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 194. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 11, 1963 No. 194. VOL. LXX.

УРЯД ЗДА ПОГОДИВСЯ НА ПРОДАЖ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПШЕНИЦІ ЗНОВУ ЗАГРОЖЕНОМУ ГОЛОДОМ СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗОВІ

Президент Кеннеді уповноважив приватні фірми продати Совєтам пшениці за 250 мільйонів долярів; продана американська пшениця може бути використана тільки в СССР.

Вашингтон. — Президент Кеннеді на пресовій конференції 9-го жовтня у вступній заяві повідомив журналістів, що він дозволяє на продаж пшениці урядові СССР за дол. 250 мільйонів. Цю пшеницю продаватимуть приватні фірми по світових цінах за готівку або і на короткореченцевий кредит. Продана пшениця може бути ужита тільки в СССР або в сателітних країнах Східньої Европи. Це застереження свідчить про те, що ЗДА не хочуть, щоб їхню пшеницю перепродували російські комуністи Кубі або комуністичному Китаєві. Дозвіл Президента на продаж пшениці СССР відчиняє двері торгівлі з державами комуністичного бльоку, головно Чехо - Словаччиною, Болгарією та Мадярщиною, які вже давніше виявили бажання купувати пшеницю в цій країні. Вони мали б купити пшениці за дол. 60 мільйонів, так що ЗДА могли б продати пшениці за дол. 310 мільйонів. Президент виявив на пресовій конференції, що СССР та його сателіти зацікавлені в купні кормового зерна та інших фармерських продуктів. ЗДА, продаючи пшеницю СССР, не змінили своєї політики, казав Президент, бо вони потрактували совєтську країну як „кожного іншого клієнта на світовому ринку" та виявили свою волю допомогти тій державі, що потребує харчів. Продаж пшениці матиме корисний вплив на інші економічні ділянки, бо американські кораблі мали б перевозити це зерно до совєтських портів. Цей продаж поважно зредукує ті харчові запаси, які стоять в магазинах і вимагають великих коштів, щоб їх зберігати. Цей продаж причиниться до зменшення платничого дефіциту з закордонними державами, бо ЗДА дістануть за пшеницю доляри або золото. Президент відповів і тим критикам, що є проти продажу пшениці комуністам. Він казав, що інші вільні держави торгують із СССР та його сателітами, і вони могли б купити американську пшеницю та її перепродувати комуністичним державам. Пшеницю можна продавати за кордон тільки по світових цінах, і хоч ті ціни є нижчі від тих, які уряд платить за пшеницю американським фармерам, то ті субсидії, що їх уряд виплачує, йдуть до рук американських фармерів, а не чужого купця пшениці. Президент сказав, що „російський нарід знатиме, що він дістає американську пшеницю", бо ЗДА мають засоби („Голос Америки"), щоб поінформувати про цю трансакцію. Президент сказав, що він свідомий того, що з політичних причин численні особи кри-

Президент Джан Кеннеді

тикуватимуть його дозвіл на продаж пшениці комуністам. Законно продаж товарів до СССР є дозволений, бо тут немає порушення закону Джансона, згідно з яким не можна давати кредитів країні, яка не виконала зобов'язань у відношенні до цієї країни. Сенатська Комісія Закордонних Справ 9-го жовтня погодилася на те, щоб перевірити закордонну торговельну політику у зв'язку з продажем пшениці СССР та його сателітам. Голова цієї Комісії сенатор Дж. В. Фулбрайт заявив, що члени ним очолюваної Комісії висловили невдоволення з тих обмежень, які тепер існують в цій ділянці. Це сталося на секретнім засіданні Комісії, коли в ній зізнавав державний секретар Дін Раск. Там говорилося про те, що американські експортери не можуть торгувати з СССР і сателітами, а ті вільні країни, які дістають допомогу від ЗДА, можуть це зробити. Сен. Фулбрайт сказав, що „ми фінансуємо торгівлю наших приятелів з країнами комуністичного бльоку вже довгі роки". Справі продажу американської пшениці Совєтському Союзові віддано багато увагу на Крайовій Конференції для преси і радіових та телевізійних коментаторів, що відбулася минулого понеділка і вівтірка, 7 і 8-го жовтня ц. р. у Вашингтоні. Із завваг високих державних урядовців можна було вносити, що цю трансакцію уряд розглядає з найбільшою увагою та що в цих міркуваннях бажання допомогти загроженому голодом населенню совєтської рабовласницької імперії грає одну з головних роль.

КОМІТЕТ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ РЕКОМЕНДУВАВ „ЗБІЖЖЯ ДЛЯ ВОЛІ, А НЕ НА ПРОДАЖ"

Вашингтон. — Як тільки до публічного відома дійшла справа можливости продажу американської пшениці для Совєтського Союзу, голова Крайового Комітету Поневолених Націй проф. Лев Добрянський звернувся окремою телеграмою до празидента Джана Ф. Кеннеді, пропонуючи йому проголосити „Деклярацію харчів для волі", в якій були б підкреслені три головні моменти: 1. Неспроможність т. зв. комуністичної економії прохарчувати опановане та експлуатоване комуністичним режимом населення Совєтського Союзу; 2. Протиставлення величезної продуктивности харчів у вільній Америці до постійних харчових катастроф Совєтського Союзу, і 3. Запропонувати безкоштовну допомогу харчами кожному із поневолених Москвою народів, із тим застереженням, що на кожній такій посилці харчів було б зазначено, що це є „Харч для волі" та що ці вільні харчі розділював би Міжнародний Червоний Хрест.

Кеннеді за розмови з СССР — без великої надії на успіх

Вашингтон. — Президент Кеннеді переконаний, що теперішні відносини між ЗДА й СССР кращі, як були рік тому, коли-то востаннє Президент мав розмову з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком, бо тепер нема безпосередньої небезпеки війни. Однак, говорячи про свою нову конференцію з Громиком, заповіджену на четвер 10 жовтня, Президент був дуже обережний у виявлюванні будь-якого оптимізму. Зокрема, відповідаючи на запити на своїй пресовій конференції в минулу середу 9 жовтня ц. р., Президент заперечив, наче б між ЗДА й СССР підписано договір про виключення атомової зброї з космосу. Президент ствердив, що ЗДА й СССР обмінялись тільки заявами, що вони не будуть перевозити атомової зброї штучними сателітами довкола Землі, але що не було і з Громиком не буде мови про будь-яке перевірювання, чи та заява не буде зламана. Зрештою, додав Президент, нема наукової можливости перевірити це. Однак Президент висловив надію, що й інші держави приєднаються до такої заборони перевоження атомової зброї в космосі. Президент взагалі не сказав нічого, про що буде мова з Громиком, а покликався тільки на свої давніші заяви щодо розбіжностей, які ділять Захід і Совєти та на факт, що „наші системи дуже різні" і що Хрущов заявив, що „нема співіснування в світі ідеології". Проте Президент гадає, що „варта переводити наради". Щодо зробленої Президентом пропозиції, щоб ЗДА і СССР спільно досліджували можливості виправи на Місяць і спільно її перевели, то — за ствердженням Президента — Совєти взагалі на ту пропозицію до цього часу не відповіли.

Ніксон говорить про „найбільшу небезпеку комуністичної експанзії" по світовій війні

Вашингтон. — Колишній віце - президент Ричард М. Ніксон оскаржує уряд президента Кеннеді в тому, що змагає до такої політики, яка може знищити надію на волю 97 мільйонів людей, що є під комуністичним пануванням поза залізною заслоною і каже, що натискають на американський уряд з усіх боків в тому напрямку, щоб заключити пакт неаґресії між державами Північно-Атлантійського Порозуміння і країнами Варшавського Пакту. Колишній віце - президент гадає, що це було б дуже неморально, коли б ЗДА погодилися на мирну дію комуністів домагання Хрущова та за його „мирне співіснування" погодилися повести лінію через саму середину Европи, віддаючи на постійне поневолення 97 мільйонів осіб, що належать до різних народів у східній Европі. Ніксон написав в тижневику „Сатердей Івнінґ Пост" таке: „Вірю, що ми вступаємо в період „найбільшої комуністичної експанзії по другій світовій війні". Тільки зорганізована публічна опінія зможе не допустити до того, що „не продасться тепер Східньої Европи". Теперішня комуністична офензива є грізна, бо вона виглядає на

Спаак підтримує „говорення" з Хрущовим

Об'єднані Нації. — Пол Генрі Спаак, колишній перший президент Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй і колишній генеральний секретар НАТО, тепер міністер закордонних справ Бельгії, підтримував в своїй великій промові на Генеральній Асамблеї ОН концепцію переговорів Заходу і СССР з ціллю добиватись ступнево порозуміння в різних справах. Спаак твердив, що було б нерозумно і „невибачно", коли б „знеохочувати" Хрущова в його проповідуванні мирного співіснування та коли б відкинути виклик Хрущова щодо мирного суперництва.

ПАМ'ЯТКОВА МЕДАЛЯ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 70-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

Український Народний Союз для відзначення 70-річчя його офіціяльного органу „Свобода", випустив медалю, якою відзначуватиме своїх успішних організаторів та діячів. Медалю із портретом о. Григорія Грушки, основника „Свободи" й УНСоюзу на одному боці й емблемою УНСоюзу на другому боці, приготовив артист - різьбар Михайло Черешньовський. Медалю одержать ті, що до кінця цього ювілейного для „Свободи" 1963-го року приєднають до УНСоюзу щонайменше 10 нових членів.

В АМЕРИЦІ

● **На Світовій Виставці** в Ню Йорку в 1964-му році має бути окрема Заля Наук, в якій мали б бути виставлені найновіші наукові осяги. Ця Заля Наук не буде готова до квітня 1964-го року, коли відкриють Виставку, і її відкриють пізніше, бо Виставка триватиме до жовтня 1965-го року. Дехто з представників музеїв виступає проти того, щоб ця Заля Наук була відкрита постійно для публіки і після закриття Виставки. Але місто рішило втримати цю частину Виставки на постійно, щоб відвідувачі Ню Йорку могли її оглядати.

● **Професор стейтового Мишиґенського університету** Ч. С. Кіллінґсворт твердить, що Департамент Праці оголошує щомісяця невірні числа про стан безробіття в цій країні. На думку цього професора у ЗДА є не 6 відсотків безробітних, як урядово подається, тільки 8.8 відсотка всіх робітних сил цієї країни не мають праці. Різниця виникає тому, що уряд подає як безробітних тільки тих, що зареєстровані як безробітні, і тих, які шукають праці. Уряд не узгляднює тих 1,500,000 осіб, які є без праці, але які вже втратили надію на отримання праці, і тому не є зареєстровані в урядах праці.

● **Продаж всіх товарів** в цій країні в місяці серпні цього року зменшився на один відсоток в порівнянні з липнем ц.р. і становив 70,100,000,000 дол., а в липні виносив 70,700,000,000. Тут мається на думці продаж промисловців, гуртівників і роздрібних продавців.

● **Департамент Торгівлі** звітує, що в серпні цього року промислова та торговельна інвентаризація становила дол. 101.-200,000,000, на 4 більйони більше, як в тому самому часі минулого року. Впродовж 7-ох місяців цього року товари пересічно збільшувалися на дол. 350,000,000 місячно.

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ВВОДИТЬ НАРОДНІ МОВИ В БОГОСЛУЖЕННЯ

Рим. — На восьмому засіданні другої сесії Вселенського Собору Католицької Церкви прийнято додаток до декрету „Про Церкву", в якому уповноважується відправляти частину св. Літургії в народних мовах. Водночас виринуло питання, щоб у деяких країнах, які вживають ніби спільної мови, проте з різними наріччями, чи пак місцевими окремішніми питоменностями — як ось в Англії, Канаді, Америці, Австралії і Південній Африці — можна було вживати у Богослужбах тих місцевих мов. Прийнятотакож постанову про прикладання більшої уваги до проповідей на Богослужбах. Розпочато теж дебати над признанням більшої ролі в Церкві священикам, а не тільки єпископам. Священики є не тільки делеґатами єпископів, але й виконавцями власних душпастирських обов'язків і стоять у безпосередньому контакті з народом, отож належить їм теж до деякої міри співвідповідальність за долю всієї Церкви. Американські коментатори уважають, що, напр., в ЗДА є 55,000 священиків, а тільки 250 єпископів. Всі постанови і дебати в тому восьмому дні Собору потвердили знову, що на Соборі рішучу більшість має „поступове" крило учасників.

Українські Владики на Вселенському Соборі. У першому ряді (зліва) сидять: Преосв. Кир Вол. Маланчук з Парижа, ВПреосв. Іван Бучко з Риму, ВПреосв. Митрополит Максим Германюк з Вінніпеґу, ВПреосв. Митрополит Йосиф Сліпий з України, ВПреосв. Амврозій Сенишин з Філядельфії, ВПреосв. Гавриїл Букатко з Загребу, Югославія, Преосв. Николай Елько, епарх Питсбурґа для греко-католиків зі Закарпаття, Угорщини, Югославії і Словаччини. В другому ряді (зліва) стоять: Преосв. Андрій Сапеляк з Арґентини, Преосв. Ярослав Ґабро зі Шикаґа, Преосв. Йосиф Шмондюк зі Стемфорду, Преосв. Ніль Саварин з Едмонтону, Преосв. Ісидор Борецький з Торонта, Преосв. Андрій Роборецький зі Саскачевану, Преосв. Степан Коцішко, епарх для греко-католицьких русинів, мадярів, словаків і хорватів, Преосв. Плятон Корнеляк з Мюнхену, Преосв. Августин Горняк з Лондону, Преосв. Іван Прашко з Австралії, Преосв. Яким Сеґеді з Крижевців, Югославія. Немає на фотознімці Преосв. Й. Мартинця з Бразилії, який ще був у дорозі. Фотознімку зроблено в Українській Католицькій Колеґії в Римі 29-го вересня 1963 року.

ОГЛЯД СОБОРОВИХ НАРАД

Рим, (УПБ). — Перше засідання (Генеральна Конґреґація) другої Сесії Вселенського Собору відбулося 30-го вересня. Наради Отців Собору відбувались під проводом кардинала Григорія Петра Аґаджаніяна, Вірменського Патріярха. Перед започаткуванням соборових нарад подано до відома Отцям Собору, щоб ті, що бажали заняти слово на Загальних Зборах, зголосили у Генеральному Секретаріяті Собору, три дні перед виступом, зміст своєї промови. Щодо часу, поодинокі інтервенції не мають тривати більше, як десять хвилин. Після цих вступних формальностей Отці Собору розпочали наради-дебати над схемою „Де Екклезія" (Про Церкву). Кардинал Оттавіяні вступним словом представив коротко поодинокі розділи доктринальної схеми, що подавались до дискусії. Схема „Де Екклезія" охоплює чотири розділи, в яких розглядається: (1) Церкву, як Таїнство — Містичне Тіло Христове); (2) Її форму ієрархічну, в особливий спосіб Єпископат; (3) Членів Церкви — „Божий Народ" та (4) Святість Церкви.

Під час нарад цього першого засідання промовляли десять Отців Собору, одобрюючи в цілості доктринальну схему „Де Екклезія", зібрану в чотирьох вищенаведених розділах; але висловили деякі завваги і уточнення щодо тексту. У більшості завваг, щодо цілости схеми, підчеркнено, що у схемі доктрини про Церкву не присвячено уваги поганам, які сьогодні становлять більшу часть людства. Рівно ж підкреслено, що ідейний перехід від поняття про Церкву, як Містичне Тіло Христове, до поняття — „Церква — Народ Божий"; від поняття про рівність членів Церкви — до поняття ієрархічности у Церкві,— неясний. Інші Отці висловили погляд, щоб у схемі про Церкву вказати точніше на ролю Пречистої Діви Марії у Церкві.

ВИСТУП МИТРОПОЛИТА ГЕРМАНЮКА

Наступного дня, 1-го жовтня, відбулось друге загальне засідання Асамблеї Отців Собору. Дискусійна частина засідання велась під проводом кардинала Леркаро, архиєпископа Больонії. Значна частина дебат була присвячена поодиноким розділам доктринальної схеми „Де Екклезія". В дебатах забирали голос 12 Отців, між ними, третій по черзі, говорив Максим Германюк, Митрополит для Українців Канади. В дебатах висунено чимало завваг щодо повноти оформлення доктринальної схеми про Церкву. Митрополит Германюк запропонував, щоб створити Окрему Колеґію, очолену Святішим Отцем, у склад якої входили б патріярхи, кардинали єпархіяльні, і певне число єпископів. Така Колеґія могла б діяти постійно, в позасоборовий час, як наявний авторитет всього єпископату.

39-те Засідання Вселенського Собору, третє від початку другої Сесії, відбулось 2-го жовтня і було присвячене дискусії над першим розділом доктринальної схеми „Де Екклезія" в дебатах. Дебати велись під проводом кардинала Дипфнера, архиєпископа Мюнхену. В дискусіях забирали голос 19 Отців з різних країн світу. В імені 153 бразилійських єпископів говорив кардинал Де Баррос Камара, архиєпископ Ріо де Жанейро. Наступного дня, 3-го жовтня, праці Собору відбувались під проводом бельгійського кардинала Л. Синенса. Більш як 20 Отців забирали голос у дискусії. Йшло про уточнення і доповнення тексту першого розділу схеми про Церкву. Більш ніж про доповнення доктринальне, дискутувалось про уточнення термінології. Щодо доктринальної частини, Отці, які інтервеніювали в дебаті, настоювали, щоб ясніше показати, що Церква являє собою присутність Христа у світі, де Він є присутній, в іншій і іншій формі, — в Пресвятій Євхаристії, в Святішому Отцеві, в єпископах, в народі.

„ІЗ СИБІРУ НА СОБОР"

Дуже розповсюджений італійський католицький тижневик „Орізонті" помістив на цілій обкладинці Соборового числа з дня 29-го вересня незвичайно гарну кольорову знимку Митрополита Кир Йосифа в архиєрейських ризах з написом: „Монсеньйор Сліпий із Сибіру на Собор". Пояснюючи обкладинку, присвячену Соборові, згаданий тижневик так пише про Митрополита: „Двері Ватиканської Базиліки відчиняються, щоб прийняти єпископів з цілого католицького світу, які прибули до Риму на другу Сесію Собору... Собор зачислює на цій другій Сесії присутність геройського ісповідника віри, звільненого з Сибіру, який

(Закінчення на стор. 4-ій)

Нема суперечок на верхівці ЗДА щодо політики у відношенні до В'єтнаму

Вашингтон. — Президент Кеннеді рішуче заперечив газетним вісткам, наче б між американським амбасадором у Південному В'єтнамі Генрі Кебот Ладжом і тамошньою станицею Центральної Розвідчої Аґенції були поважні розбіжності. Президент признав, що ті поголоски пов'язані з перенесенням з В'єтнаму керівника згаданої станиці з Сайґону Джона Річардсона, але рішуче твердив, що та станиця не вела політики на власну руку та що взагалі керівні органи у Вашинґтоні у повній гармонії узгіднюють політику супроти Південного В'єтнаму. Директор Центральної Розвідчої Аґенції Джон МекКон є членом Крайової Ради Безпеки, на якій устійнено ту політику, і сам Президент раз-у-раз бачить МекКона та переговорює з ним усі справи. Центральна Розвідча Аґенція, казав Президент, тільки виконує доручення в своєму обсязі діяння, а не веде політики на власну руку. Президент ствердив також, що в самому Південному В'єтнамі в останніх тижнях не змінилися відносини і погляди та цілі тамошньої американської політики залишились ті самі. Тим часом пані Нґо Дінг Ню, братова президента Нґо Дінг Дієма і дружина дійсного володаря в Півд. В'єтнамі, Нґо Дінг Ню, виступила в минулу середу в Клюбі Заморської Преси в Ню Йорку. У короткій власній доповіді вона твердила знову, що головною причиною неприхильности американських керівних кіл у відношенні до режиму її шваґра є фальшиве інформування про в'єтнамські події американською пресою. Вона заперечувала теж, наче б режим її шваґра переслідував буддистів. Коли її запитали, що вона зробила б, коли б була президентом Америки, вона відповіла, що передусім правдиво поінформувала б американський нарід про дійсну небезпеку збоку комунізму, а не присипляла б його заявами про уявну безпеку.

В Італії завалилась найбільша гребля

Рим. — У північній Італії завалилась під тиском великих лявін, що зсунули з узбіч тисячі тонн землі і каміння, та під тиском зливних дощів — одна з найбільших у світі гребля, висока на 873 стопи, за 10 миль на північ від містечка Беллюно і за 56 миль на північ від Венеції, і несподівано затопила масами води кілька містечок та сіл в долині ріки Піяви. Покищо неможливо обрахувати докладно кількости людських жертв, але вже тепер гадають, що згинули тисячі мешканців, заскочених ніччю серед сну величезною повінню. Так, напр., містечко Льонґароне з 2,000 мешканців зникло під водою. Ця гребля „Вайнт" була збудована в 1961році і належала до незакінченої ще цілої системи гребель та водних електрівень, що переводили електрифікацію північної Італії. Цементова гребля була груба на 72 стопи і зужито на неї 50;-000 тонн цементу. Залитий обшир знаходиться на висоті 1,550 стіп, а окружують його гори висотою 8,500 до 9,000 стіп. Вислано туди військо для рятункової акції та змобілізовано шпиталі з найдальших околиць. В рятунковій акції беруть участь також американські гелікоптери з найближчої бази.

У СВІТІ

● **Два китайські комуністи** — другий секретар комуно-китайської амбасади в Лондоні та учений, який приїхав був до Токіо на міжнародну конференцію фахівців добування нафти, — виреклися повороту до Китаю та рішили замешкати в Совєтському Союзі. Згаданий комуно - китайський учений Чу Гон-чінґ переліз у Токіо низький мур, що ділить совєтську амбасаду від вулиці, і просив совєтського амбасадора дати йому політичний азиль.

● **У британській організації**, що займається кампанією проти атомової зброї, наступив розкол. З-посеред 10-ох членів Управи — п'ять відмовились далі кандидувати. Зреклися також з Управи три посли з Партії Праці. Ця організація від років пропагує одностороннє атомове роззброєння Британії, без уваги на те, що Совєти мають атомову зброю. Їх колишній лідер лорд Рассел проголосив був гасло: „краще бути червоним, як мертвим" — беттер ред ден дед.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Потреба і загроза допомоги

Поняття держави і народу тотожні тільки в Америці, де назва „нейшен" охоплює одне й друге. Зрештою, завжди ще актуальною є дефініція, що держава складається з території, народу та влади і що кожний з цих компонентів є вартістю окремою, самостійною. Там, де нарід утотожнює себе з владою, що виринула „з народу і для народу", цих різниць не видно. Але в країнах, де народові накинено владу без або й проти його волі і де та влада зберігається завдяки поліційному апаратові — починається вже конфлікт між поняттями держави, репрезентованої назверх її кожночасною владою, та народом, позбавленим голосу і представництва. Такі й подібні теоретичні міркування набирають великого практичного значення, коли на країну спадає нещастя, внаслідок якого влада (уряд, режим) опиняється в скрутній ситуації, але безпосередньо терпить також нарід. Прийти тоді з допомогою країні — це значить практично облегшити долю народові, але й одночасно скріпити режим.

Ця проблема стала актуальною у зв'язку з харчовою кризою в Совєтському Союзі і її наслідками для харчової ситуації в европейських сателітних країнах, як також у зв'язку з спустошенням, що його заподіяв гураґан „Фльора" на Кубі. Продаж збіжжя Совєтському Союзові та допомога Кубі — це дві окремі проблеми. Найповажнішим арґументом „за" продаж харчів Совєтам є факт, що Канада й Австралія все одно продають їм великі запаси збіжжя, а Америці потрібний наплив золота з уваги на поганий платничий балянс. Найповажнішим арґументом „проти" є те, що Совєти можуть скуповувати збіжжя в „імперіялістів" для того, щоб магазинувати його на випадок війни проти них. Ці обидва моменти не стосуються американської допомоги, яка йшла б на усунення шкоди, вчиненої гураґаном на Кубі.

А втім, „Ню Йорк Таймс", який відразу підтримував прихильне до трансакції з Совєтами становище американських експортерів збіжжя, висловив у відношенні до Куби слушні сумніви: „З'єдинені Держави, без уваги на те, що вони думають про режим Кастра, хочуть допомогти жертвам гураґану, але трудно допомагати комусь, хто б'є вас у ноги, лає вас і відмовляється від допомоги". Ця заввага стосувалась безпосередньо виступу на Генеральній Асамблеї представника Куби, який цього тижня знову обкидав лайками З'єдинені Держави, обвинувачуючи їх у підготові збройної інвазії проти Куби, і солідаризувався з комуністичним Китаєм у справах атомового пакту та безатомової зони в Латинській Америці. Цей виступ амбасадора Фіделя Кастра в Об'єднаних Націях поруч із циклом репортажів, що їх оприлюднює в газетах Скрипса-Говардса журналіст Мохаммед Равф, заактуалізували в американській публічній опінії кубинську болячку. Можна припускати, що цей останній брутальний виступ Куби проти Америки дав новий атут в руки президента Кеннеді і державного секретаря Раска в їх розмові з Громиком у Вашингтоні в четвер 10 жовтня: як Америка може вірити у щирість совєтських миролюбних заяв, коли під її боком Совєти втримують свої війська, як головну підпору для найбільш ворожого Америці режиму Фіделя Кастра?!

Очевидно, що нарід завжди терпить, коли в країні править диктаторський уряд. Невідомо, чи допомога Америки Кубі підвеститися після ударів гураґану Фльори збільшила б серед кубинців популярність Америки, але відомо напевно, що вона скріпила б режим Фіделя Кастра.

Боротьба з релігією в СССР

У зв'язку із звільненням Митрополита Йосифа Сліпого з совєтського ув'язнення і недавнім випущенням із в'язниці архиєпископа Берана та чотирьох інших чеських єпископів, багато непоінформованих людей і навіть дехто з українців починає висловлювати думку, що московські й інші комуністи змінили своє ставлення до релігії і до християнських Церков, що вони їх не переслідують і дозволяють їм існувати та діяти.

Проте, вже само тільки читання друкованої різними мовами совєтської й іншої комуністичної преси переконує, що комунізм не припинив веденої від самого початку його існування боротьби з релігією, що, навпаки, цю боротьбу він поширює й посилює. Не минає ні одного тижня, щоб зв'язані з цією боротьбою завдання не ставилося в совєтських газетах на першому пляні діяльности партійних проводів і партійних мас, не минає тижня, щоб ця боротьба не виявилася в таких чи інших антирелігійних виступах, навіть в адміністративних суто репресивного характеру заходах та акціях. Так воно є й інакше не може бути, бож справі „знищення релігійних пережитків" приділене головне місце в зобов'язуючій тепер програмі КПСС.

Характеристичним прикладом може бути звідомлення першого секретаря Волинського обласного комітету Компартії України Ф. Калити, надруковане п. н. „Атеїсти в наступі" у московській „Правді" з 7 жовтня ц. р. Згідно з цим звідомленням, у Волинській області працює тепер школа лекторів-атеїстів, реґулярно відбуваються семінари цих лекторів, партійні організації постійно „виховують ... непримиренність" у боротьбі з релігійною ідеологією і т. д. По всіх місцевостях відбуваються „атеїстичні вечори", конференції, зібрання, вечори питань і відповідей на атеїстичні теми, партійні організації розробляють „нові й нові форми атеїстичної роботи". Існують спеціяльні „пересувні клюби", які роз'їжджають по містах, селах і навіть відокремлених хуторах, намагаючись переконувати віруючих людей у „помилковості їх поглядів". За словами Ф. Калити, вся ця „робота" дає дуже добрі успіхи, бо ось, мовляв, „за останні три роки в області припинило свою діяльність понад двісті церков і домів молитви, розв'язалося багато сектанських громад, багато соток віруючих порвали раз назавжди з релігією".

Якими заходами добилися партійні чинники на Волині цих „успіхів", Калита не згадує, але про це відомо і з розповідей туристів, що відвідували СССР, і з листів з „того боку", і навіть із самої ж таки совєтської преси. Позамикано і поліквідовано православні й інші церкви та громади не з „доброї волі" віруючих людей. Відбувалося це на Волині, як і в багатьох інших областях СССР, де за останні роки зліквідовано понад 5 000 церков, з допомогою „відповідних" адміністраційних заходів, безпосереднього тиску на віруючих людей по фабриках, колгоспах і установах, з допомогою висмівання, глузування і різного роду шикан збоку партійців і комсомольців, значить, з допомогою широко розробленої системи переслідування релігії.

Фактичне ставлення проводу комуністичної партії до релігії виявляється не в заявах про „свободу релігії" в СССР, не в таких жестах, як звільнення того чи іншого церковного ієрарха, але саме в описаній вище і стверджуваній фактами щоденній екстермінаційній політиці супроти релігії і віруючих людей. Полягає ця політика в которкій зобов'язуючій для всіх компартій і всіх комуністів настанові: „релігія мусить бути знищена".

М. Прокоп

РУСИФІКАЦІЯ ПРИБАЛТИКИ

Останнім часом появилися два документи, які вказують на те, що, хоч спротив русифікації у трьох прибалтійських совєтських республіках Литві, Латвії й Естонії сильніший, як в Україні, загроза наступу Москви для них подекуди більша, як для українців. В порівняно найкращому становищі перебувають в цьому відношенні литовці.

Перший із згаданих документів це опубліковані декілька місяців тому в Москві „Итоги всесоюзной переписи населения 1959 года", том I. З цього видання довідуємось, що в 1959 році жило в Литві 2,150.000 литовців, або 79.3% усього населення, і 231.000 росіян, або 8.5%, в Естонії 892.000, або 74.6% естонців, і 240.000, або 20.1% росіян, в Латвії 1,297.000, або 62.0% латишів і 556.000, або 26.6% росіян. Якщо йде про українців, то їх у Литві було в 1959 році 17.600, в Естонії 15.700, в Латвії 29.400.

Коли порівняти це числове відношення між балтійськими народами, то тільки литовці є в кращому від нас становищі. В той час, коли вони мають росіян тільки 8.5%, на Україні їх живе понад 7 мільйонів, себто 16.9% усього населення. Правда, треба пригадати, що в 1926 році на підставі перепису населення ми також мали в межах тодішньої УССР тільки 2,600.000 росіян, або 9.2%, а за 33 роки це число росіян збільшилося понад півтора раза, значить на 141%, хоч в той самий час число українців зросло тільки на 12.1%. А чейже між 1926 і 1959 роками прилучено до УССР західні українські області з 8 мільйонами українців. Логічно можна припускати, що також у Литві національні відносини будуть змінюватися на некорисгь автохтонів. Натомість вже тепер вони дуже некорисні для естонців і, зокрема, латишів, що, як сказано, творять тільки 62% населення своєї республіки.

Але якщо йде про спротив русифікації прибалтійських націй, то він видається сильнішим, як в українців. Одним із показників цього є порівняно з українцями мале число литовців, латишів і естонців, які уважають російську мову за свою рідну. На підставі даних перепису населення з 1959 року, всіх українців у Совєтському Союзі було 37,200.000, але з цього числа всього 32,600.000 уважали українську мову за свою рідну. В той же час понад чотири з половиною мільйони українців, отже понад 12%, заявили під час перепису, що їхня рідна мова російська, дармащо за національністю вони українці.

А як ці числа виглядають у балтійців? Найкращі показники мають литовці. З 2,320.000 литовців у Совєтському Союзі 2,270.000 уважають литовську мову за свою рідну, а російську тільки 28.700, отже 1.2%. В естонців і латишів ці справи гірші, бо там цей відсоток є 4.6.

З досі сказаного можна зробити наступні висновки:

Як нації із мовами зовсім відмінними від російської, балтійці ставлять міцніший від українців спротив русифікації і об'єктивно менше їй податливі. Спираючись на безспірних джерелах останніх років, можна стверджувати поза всяким сумнівом, що за посилену русифікацію в Україні відповідальність падає не тільки на Москву та її шовіністичну політику, але у великій мірі також на самих українців. Багато є у нас ще гнучкошиєнків, які готові „перевиконувати" русифікаційні постанови партії, і багато є також байдужости чи прямо нехлюйства, якщо йде про оборону прав рідної мови, культури, історії і традиції. З другого, однак, боку балтійці, як нації малочисельні, більше від українців наражені на колонізацію їхніх територій росіянами чи зрусифікованими елементами. За відомим свідченням Хрущова, Сталін дуже радо переселив би українців з України, але є їх забагато. Подібне можна сказати й про колонізацію: її легше Москві провести в Прибалтиці, як в Україні, хоч, як показують згадані вище числа, і Україну росіяни зуміли в останніх десятиріччях колонізувати.

Звичайно, згадані вище висновки щодо національної політики Москви в балтійських країнах відомі ЦК КПСС, і з цього там роблять потрібні висновки. Зустрічаючись з спротивом русифікації, Москва вживає там широкої скалі заходів, при чому деякі з них видаються зухвалішими, як в Україні.

Про це довідуємось з другої публікації, що появилася не в СССР, а по цьому боці залізної заслони. Йде про останній піврічний звіт, що його виготовила в Ню Йорку Асамблея Поневолених Народів (АСЕН) п. н. „Огляд останніх подій". Як відомо, цю Асамблею творять еміґраційні представництва поляків, румунів, чехословаків, болгарів, угорців, альбанців, отже країн - сателітів СССР. Цей огляд охоплює період від липня до грудня 1962 року, але занотовано в ньому події також з пізнього літа того року. Збірник опрацьовано на основі оригінальних джерел, передусім місцевої совєтської преси і радіо.

Ось деякі дані цього збірника. В останньому з'їзді компартії Естонії брали участь на всіх 837 делеґатів 515 естонців, 267 росіян і 55 інших національностей СССР. Звичайно, це офіційні числа, і вони не віддзеркалюють повної правди. Справа в тому, що в Естонії, подібно як в інших неросійських совєтських республіках, чимало росіян виступають в ролі автохтонів, хоч більшість із них не знає естонської мови. Побіч самих естонських вислужників, ці люди є головними розсадниками русифікації, стовпами режиму. Деколи Москва навіть не завдає собі труду, щоб приховати ідентичність таких насланих елементів. Наприклад, на 18 з'їзді компартії Латвії було 279 делеґатів латиської національности, а 216 російської. Але серед „латвійських" делеґатів були люди з такими іменами як „Ґріґорій", „Серґей" і навіть „Нікіта", що вже зовсім не мають балтійського звучання. В ЦК компартії Латвії на 105 членів тільки 60 мають латвійські імена.

Не кращі справи в Литві, де наступ російських шовіністів видається найсильніший, мабуть, тому, що Литва для них найтвердіший горіх. По минулорічній реорганізації компартії, в центральному комітеті для промисловости є 33% російського персоналу, а в комітеті для сільського господарства — 43%. Під виглядом співпраці різних національностей СССР насилають в Литву та інші балтійські республіки немісцеві елементи, передусім росіян. Все це зразу створює проблему: як ці люди мають порозуміватися між собою, а зокрема з автохтонами. Ясно, що єдиною спільною мовою для них стає мова російська.

Подібне явище в школах. Піонери і комсомольці Литви мають обов'язок організувати спільні „вогники" та іншого роду збори з молоддю інших республік, обмінюватися з ними туристами, творити „інтернаціональні клюби", вести переписку. Ясно, що й тут мовою, з помічччю якої такий обмін проводиться, є мова російська.

Цікаво відзначити, що в балтійських країнах в офіційній пропаґанді одвертіше проповідується ідею „злиття націй' і вищости росіян, як це робиться в Україні. Тут також, мабуть, важить питома вага України як силового фактору. У збірнику зустрічаємо такі дві цитати з місцевих балтійських газет. Другий секретар ЦК КП Латвії Ґрібков сказав: „Нації СССР щораз більше зближаються одна до одної, і тому немає сумніву, що прийде до їх повного злиття". Литовська комуністична газета „Тієста" з 28 грудня 1962 р. писала: „Совєтські народи з великою пошаною й любов'ю називають Російську СФСР першою між рівними". А в газеті „Комунімо Тієста" з 8 вересня 1962 р. написано: „Мільйони неросіян визнають російську мову як рідну".

Останнім часом проводиться в балтійських країнах уніфікація в сфері шкільництва і науки. Вона полягає в тому, що, наприклад, Естонія має підготовляти фахівців машинознавства для всіх трьох республік, Латвія — нуклеарних фізиків, а Литва має спеціялізуватися в текстильній і шкіряній промисловості. Така співпраця і взаємообслуговування цих трьох балтійських народів виглядає ніби логічно і корисно. Але є в цьому одна заковика: у всіх згаданих фахових школах спільна для всіх викладова мова — російська.

М. Л-ч

КОЦЮБИНСЬКИЙ І „СВОБОДА"

Перше десятиріччя свого існування відзначала „Свобода" восени 1903 року. З тієї нагоди Редакція заплянувала була видати спеціяльне ювілейне число і старалася притягнути до співпраці у виданні того числа якнайбільше українських письменників та діячів не тільки з американського континенту, але й з рідного краю. Тодішній редактор „Свободи" Іван Ардан звернувся до Володимира Гнатюка у Львові з проханням допомогти йому. Завданням Гнатюка було, власне, зайнятися зібранням матеріялу від працівників пера на рідних землях. Якщо йде про придніпрянських письменників, то Гнатюк був найтісніше пов'язаний із Михайлом Коцюбинським. Тож з проханням „Свободи" звернувся Гнатюк найперше до нього. В листі до Коцюбинського він писав:

„Американські русини обходять з кінцем сього року 10-літній ювілей заснування своєї газети „Свобода". З тої нагоди хотять вони видати ювілейне число, значно побільшене, в якім бажають подати статті, поезії, золоті гадки і т. д. різних наших людей (не лише письменників) з їх портретами і автографами. Вони бажають, щоб у їх святі взяли участь і галичани і буковинці і наддніпрянці для задокументування національної єдности та для більшої моральної піддержки наших заморських поселенців".

Попросивши Коцюбинського написати щось для „Свободи", Гнатюк одночасно звернувся до нього з проханням залучити до цієї справи і Панаса Мирного. Гнатюк був би сам радо це зробив, але не мав адреси Мирного.

Виручаючи Гнатюка, Коцюбинський написав до Панаса Мирного. Пояснивши, в чому справа, він так закінчив свого листа: „На мою думку, годилося б ся запомогти американців".

На цей заклик Мирний переслав для ювілейного числа „Свободи" вірша „Не літа нам такі страшні". Сам Коцюбинський написав для „Свободи" оповідання „Хмари". Посилаючи свій і Мирного твори Гнатюкові, долучив ще такого супровідного листа:

„Дорогий добродію!

Сповняю обіцянку і посилаю Вам для ювілейного числа „Свободи" свої „Хмари" і фотографію з автографом. Не знаю тільки, чи до вподоби буде ця моя дрібничка. Коли вона буде друкуватися, я хотів би, щоб її складали фонетикою. Посилаю також вірш Мирного, що прислав мені. Він може бути й автографом. Фотографії Мирний не хоче давати". (Лист має дату 31 жовтня 1903 р.).

З цього листа довідуємося, що Коцюбинський звертався також до Григорія Коваленка, звертався усно, бо Коваленко проживав, як і Коцюбинський, у Чернігові. Коваленко мав надіслати свої матеріяли безпосередньо Гнатюкові. І ще в цьому листі просив Коцюбинський Гнатюка, щоб прислав йому ювілейне число „Свободи". Але довший час Коцюбинський бажаного числа газети не одержував. 17-го травня 1904 року він писав Гнатюкові:

... А що чувати про ювілейний збірник „Свободи"? Я, принаймні, нічого не чув з того часу, як послав через Вас матеріял до друку.

Буду сподіватися одповіді від Вас ..."

Задовольнити прохання Коцюбинського Гнатюк міг лише через кілька місяців. У відповідь йому Коцюбинський 6 жовтня 1904 року писав:

„Високоповажаний Добродію!

На цей раз мені повезло: і листа Вашого і число „Свободи" дістав. Велике ж Вам спасибі за „Свободу". Я вже думав, що не побачу її".

„Свобода" з „Хмарами" Коцюбинського вийшла 21 число 1904 року.

На цьому можна було б нашу тему вичерпати. Але для шановних читачів цікаво буде знати, що це за твір „Хмари". Це коротесенький нарис, який наводимо тут в цілості:

Коли я дивлюсь на хмари, ті діти землі і сонця, що знявшись високо, все вище й вище, мандрують блакитним шляхом, — мені здається, що бачу душу поета.

Я впізнаю її. Он пливе чиста й біла, спрагла неземних розкошів, прозора й легка, з золотим усміхом на рожевих устах, тремтяча бажанням пісні.

Я бачу її. Велика і важка, повна туги і невиплаканих сліз, вагітна всіми скорботами світу, темна од жалю до нещасної землі, вона клубочиться чорними хвилями, важко дихає переповненими грудьми, ховає лице од сонця і гірко плаче теплими сльозами, аж поки не стане їй легше.

Я знаю її. Вона ... неспокійна, вся насичена вогнем, вся палаюча великим і праведним гнівом. Мчиться шалено по небу і підганяє ліниву землю золотою зіркою ... Вперед ... вперед — швидше разом із нею ... в мільйон разів швидше в повітрі ... І гукає так, щоб усі почули, щоб ніхто не спав, щоб усі прокинулись.

Я розумію її. Вічно невдоволена, вічно шукаюча, з вічним питанням — нащо? до чого? — вона спустила сірі крила над землею, щоб не було видно сонця, щоб потопала в тінях земля, і сіє дрібну мряку суму ...

Поете, я не дивуюсь, що любиш хмари. Але я співчуваю тобі, коли з тужливою заздрістю стежиш за хмаркою, що тоне, розпливається і гине в блакитній пустелі ...

Жовтень 1903 р.

Д. Гординська-Каранович

Ще про Василя Барвінського

В червні цього року у Львові помер Василь Барвінський, великий український композитор, довголітній директор Українського Музичного Інституту ім. Лисенка, педагог, критик і незрівняний музичний авторитет.

Василь Барвінський, захоплений красою і глибиною української народ. пісні, вірив у її високу духову вартість, якої не вдалося знищити нашим ворогам. Органічно пов'язаний зі своїм народом, він зумів передати його душу шляхетними тонами, власним мистецьким відчуттям і культурним, майстерним оформленням. В своїх численних композиціях, перейшовши попри імпресіонізм, він свідомо відкидав усякі „ізми", переконаний, що іззовні накинений стиль, наслі́по імітований, у великій мірі перешкоджає збагнути мистецьку правду. І, шукаючи її, Василь Барвінський вимина́в зайвих, банальних ефектів і бездушних „чисто інтелектуальних калькуляцій. Не лише наші, але й чужі признали високу мистецьку вартість його творів, що їх надруковано в "Universal Edition" і інших видавництвах.

Барвінський став широко відомим серед наших і чужих, коли в 1915 р. "Tonkuenstler" у Відні з великим успіхом виконали його „Українську рапсодію" для симфонічної оркестри. Незадовго після того став він директором Українського Інституту ім. Лисенка у Львові, де працював над піднесенням навчального рівня, виповідаючи війну всякій аматорщині. Він виховав ряд професійних музик, яким передав свої ідеї. От хоч би згадати пок. Романа Савицького, що, об'єднавши українських музик в Америці, оформив їх в Українському Музичному Інституті, щоб продовжувати нашу традицію, плекати українську музику, національну свідомість і щоб ставитися серйозно, професійно до музичних студій.

Василь Барвінський не мав почуття національної меншевартости. Його горда українська постава і культурна поведінка з'єднали йому межи чужинцями багато приятелів, які ставили велику вагу на його критичні зауваги щодо нових композицій або публічних музичних виступів.

* *

Василь Барвінський прийшов на світ 20 лютого 1888 р. в Тернополі. Його батько, знаний політичний діяч Олександер Барвінський, зауваживши музичні здібності малого Василя, послав його до музичної школи К. Мікулі (що був учнем Шопена). Поборовши перші трудноці фортепіянової гри, Василь Барвінський дістався в руки знаного чеського педагога, проф. Курца, що вчив тоді у львівській консерваторії. Відтак в Празі продовжував він науку фортепіянової гри у проф. Гольфельда. Піяністичний талант В. Барвінського проявлявся в експресії його гри і в безмежній винахідливості різноманітного удару пальців, застосованого інакше до кожного твору. Але Василя Барвінського тягнуло більше до композиції. Чеський композитор В. Новак, професор композиції в Празі розвивав любов Барвінського до українських народних мелодій, в яких учитель і учень бачили безконечне джерело мистецької інспірації.

Окрім вище згаданої „Української рапсодії", В. Барвінський скомпонував камерні твори: два тріо (для фортепіяна, скрипки і челя), секстет, смичкові квартети, сонату для челя, варіяції для челя, фортепіяновий концерт, прелюдії для фортепіяна, мініятюри і українську сюїту для фортепіяна, цикл „Любов" (форт.), п'єси для дітей, сольові пісні і т.д.

Василь Барвінський перебув 10 літ на засланні, і ми, на жаль, нічого не знаємо про його останні композиції, хоч чули, що компонував і писав він спомини.

Нехай маркантна постать Василя Барвінського нагадує нам, що ніколи не смімо легковажити його вітальних ідей і його заслуженої музичної праці для всіх українців!

Остап Тарнавський

ЗУАДК

ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ

(До 20-річчя існування і праці)

4

Та найбільша вартість і значення ЗУАДКомітету — це його правне, леґальне заступництво українських втікачів-еміґрантів перед урядовими чинниками різних держав і міжнародними організаціями. ЗУАДК не лише визнана урядом ЗДА офіційна добровольча допомогова установа, яка має право заступати інтереси українців у всіх країнах, з якими ЗДА мають зв'язки, але це установа, яка за кордоном репрезентує американське суспільство і має визнання урядів різних держав. ЗУАДК діє в рамах таких міжнародних організацій, як ICEM (Міждержавний Комітет для Переселення з Европи), членом якого є понад двадцять держав, співдіє з урядом Високого Комісара для Справ Утікачів, є чинником в системі Дорадчого Комітету для Закордонної Допомоги американського уряду (Advisory Committee for Voluntary Foreign Aid).

Для ведення своєї праці ЗУАДК мав сітку своїх станиць. У час найбільшого розпалу праці такі станиці існували не лише в осідку Централі, у Філядельфії, але і в Ню Йорку, в Шикаго, у Дітройті, в Рочестері і в інших містах ЗДА. ЗУАДК мав свою Европейську Централю спершу в Лондоні, згодом у Парижі, вкінці у Мюнхені, і ця Централя існує донині. Станиці ЗУАДК'у були також у Брюселі, в Зальцбурґу, у Відні і інших містах Німеччини. В Парижі на час своєї діяльности ЗУАДК закупив власний дім, який був захистом для втікачів і переселенців. Свої станиці мав ЗУАДК і в портових містах, як Бремен.

Тепер праця ЗУАДК, як уже згадано, обмежилась головно через обмеженість фондів. Та все ж, побіч своєї централі у Філядельфії, він утримує своє представництво у Мюнхені і має станицю у Ню Йорку, яка завдяки відданій праці довголітньої добровольчої працівниці пані Анни Курило є першим пунктом для кожного новоприбулого до ЗДА українця. Завдяки праці окремих громадян діють станиці ЗУАДКомітету в Бельгії, Австрії, Франції та деяких містах інших країн, де живуть українці.

Свою переселенчу і допомогову працю ЗУАДК спрямував на шлях Суспільної Служби, головною ціллю якої є допомогти людині у потребі стати знову на власні ноги, стати повноцінним членом громади. Цю діяльність веде ЗУАДК вже й на терені ЗДА, допомагаючи багатьом новоприбулим врости в новий ґрунт, стати на власні ноги. Правне заступництво, велика акція у виправленні неточних заподань у документах — це велика діяльність ЗУАДКомітету на терені ЗДА. Як відомо, багато наших переселенців, зі страху перед насильною репатріяцією, поробили деякі зміни у своїх документах. Лише зорганізованою акцією цієї установи, завдяки її впливам і довір'ю, яким ЗУАДК користується в урядових чинників, ці справи удалось виснити і багато наших новопоселенців із ясним і відкритим чолом могли сказати правду про себе. ЗУАДК намагався допомогти розвинутися нашій культурі. Мистецькі виставки, організовані ЗУАДК, два літературні конкурси, спонзоровані ЗУАДКомітетом, особиста поміч окремим письменникам і мистцям — це конто праці ЗУАДКомітету в цій ділянці.

ЗУАДК це також перша наша установа, яка започаткувала ведення дитячого садочка. ЗУАДК не лише зорганізував такий зразковий садок у Філядельфії, але й опрацював та видав окремим виданням норми для дитячих садків, що дали змогу поширити цю акцію в інших скупченнях наших людей.

Всю свою акцію вів і веде ЗУАДК своїми власними фондами, що їх жертвує українська громада у ЗДА, і тому його праця є незалежна. Дотепер фонди ЗУАДК дали півтора мільйона долярів, що були зужиті на переселенчу й допомогову акцію. В останніх роках ці фонди дуже змаліли і тому ЗУАДК не може розгорнути своєї діяльности так, як цього вимагає наша дійсність. Та керівні чинники ЗУАДКомітету свідомі того, що справи, для яких створено ЗУАДК, ще не поладнані, ЗУАДК ще потрібний. Головно всі ті українці, які живуть в Европі, постійно заявляють, що ЗУАДК був і є потрібний, і що його дальше існування конечне.

Велику ролю може відіграти ЗУАДК з новим міжнародним ускладненням, якого годі виключати. До цих нових завдань ЗУАДК приступить із великим досвідом, випробуваними силами й виробленою системою допомогової праці, що її здобула наша установа впродовж майже двадцятирічної постійної і послідовної діяльности.

(Кінець)

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ФОНД!

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Крайовий Конґрес Братських Союзів відбувся в нас 22—25 вересня в готелі Конрад Гілтон. З чотирьох лише три українські братські забезпеченеві організації були заступлені на конґресі, бо Української Народної Помочі не було. Річна вкладка до Конґресу виносить $800, видаток великий, але потрібний. У зв'язку з новими податковими вимогами, які назрівають у Вашинґтоні і в окремих стейтах, треба бути все добре поінформованим. Федеральний уряд хоче знати, які суми гроша роздають союзи на братську активність, а які суми на інші цілі. Деякі стейти, як от Іллиной, домагаються оподаткувати союзи стейтовим законом і лише гідна постава Крайового Братського Конґресу досі здержала апетит стейтів на братські гроші.

Мистецька програма в неділю була цікава. Вудмен оф Амеріка, Лютеран Бродергуд і 10 інших груп взяли участь в програмі своїми молодечими організаціями. Спонзорами українських груп були У. Н. Союз, що спонзорував хор Сурму з проф. Трухлим на чолі і Провидіння, що спонзорувало танцювальну групу СУМА під проводом Степана Косовського. Український Народний Союз був репрезентованим на Конґресі головними урядовцями п. Лисогором, д-ром Падохом і Ст. Куропасем. У вівторок на бенкеті були 5 урядовців з дружинами, і організатори В. Гірняк та М. Ткачук. У зв'язку з конґресом відбулися Окружні Збори Відділів УНСоюзу в понеділок 23 вересня.

На предсідника конґресу на 1963/64 вибрано русина П. Судимаке, а інсталяцію перевів другий русин Степан Ткач, оба зі Соєдиненія.

„Запорожець за Дунаєм" має в Шикаґо успіх без огляду на те, чи ставлять його аматори чи професійні люди, публіка все допише. Карась, хто б ним не був, розвеселить всіх і пригадає рідний край, за яким так козаки за Дунаєм тужили. Інтернаціональний театр в Шикаґо старанням дириґента Вольського поставив у нас цю оперу в суботу 21 вересня. Заля на 2,800 місць була заповнена, не стало квитків, що рідко в нас буває. У головних ролях Карася і Одарки були Ю. Павлюковський і Е. Мозгова, а Оксану і Андрія грали Г. Маєр і П. Покорний. Султана представляв Т. Ванджура, а Селіх Аґу О. Соботковський. Члени Лірик Опери становили хор і оркестру, а танцювальні групи МУН і Метелиця пописувалися з хореографом Р. Тягнибоком.

Як вийшло? Могло бути краще, бо не були це аматори, народ сподівався більше від Одарки і Султана. Але століття опери Артемовського Гулака гідно вшановане.

Всеволод Мацькевич

Всеволод Мацькевич, двократний курсант „Союзівки", закінчив гайскул і від'їхав до коледжу Ренслер в стейті Ню Йорк. Колеґія Ренслер має добре ім'я, і її абсольвенти дістають добрі посади.

Перед від'їздом Всеволода, його родичі, родом з Полісся, влаштували прийняття для вчителів Всеволода в Шикаґо. Запросили і мене з дружиною. Плила мова про Україну і на диво професори добре орієнтувалися в історії України. Попробуйте інакше, говорив молодий вчитель історії, або змішайте москалів з українцями, то маєте війну з Всеволодом. „Союзівка" напевно зробила його не лише добрим оборонцем українських справ, але й дала йому в руки зброю!

Окружні Збори УНСоюзу з 4-го вересня були ділові. Анульовано попередню ухвалу, що до 70-річчя „Свободи" і імпреза для вшанування 70-літнього пресового речника американських українців відбудеться в навечеря Дня Подяки. в середу 27-го листопада в люксусовому приміщенні Мартінік на 95-ій і Вестерн Евню. Окрема коротка програма цікавого змісту заповнить ювілейні святкування, в якій возьме участь редактор „Свободи" — Іван Кедрин.

Гість з Арґентини Мих. Мушинський відвідав нашу громаду, щоб нав'язати ближчий контакт з американськими українцями, познайомити їх з організацією арґентинських українців „Відродженням" та попросити їх в гості на 25-літній ювілей „Відродження" в 1964-му році. Товариш його подорожі і президент Тризуба п. Григоращук діє в тому напрямі на Сході.

Один день в школі УНСоюзу був я разом з гол. контр. Петром Пуцилом. Були ми на годині історії, географії, літератури і мовознавства. Мені дивно було чути, як Норман Пуцило читав по українськи, хлопець, що не вмів вимовити слова. Дивно було, що за такий короткий час учасники курсів знали про Похід Ігора на половців, про 3 доби української літератури і т. п. Інтересно була переглянути письменні вправи учнів, в яких кожний мав написати кілька речень про „Союзівку". На підставі тих відповідей можна було пізнати заавансованість учнів. Зникла вже зовсім різниця між уродженцями Америки, України чи Німеччини. Всі вони говорять поправною англійською мовою, а по українськи, то діти новоприбулих деколи є позаду американців. Присмно було довідатися, що шикаґовська громада дала там аж 5 курсантів: Іванну і Норман Пуцило, Іванну Іванчук і братів Юрія таПетра, синів лікаря д-ра Демоса з Мокіна, Ілл. За те внучка найкращого союзового секретаря в нашому місті М. Семкова відзначилася тим, що, будучи на праці на „Союзівці", завела новий рід обідів т. зв. український „сморґаршборд".

Шикаґовська Хроніка не появилася два місяці тому, що в липні я відвідав Україну і був майже 4 тижні в дорозі. Обіцяв написати про те і сьогодні зачинаю писати. По відвідинах України треба відпочати, бо відвідини перетомлюють людину. Інтурист виробляє таку програму, що людина вічно в русі. На запрошення організацій я дав кілька доповідей на тему відвідин. А коли йде про пресу, то треба було упорядкувати думки і записки, бо в Совєтському Союзі докладні записки робити можна, але небезпечно.

Пікнік Союзових Відділів на площі Американського Леґіону в Дні Праці не вдався. Люди виїхали до Лігайтону, Дітройту (дивізійники і ОДВУ), маса людей виїхала до Равнд Лейку, де Самодопомога кінчала літній сезон.

Наука на будуче — не плянувати нічого на День Праці, бо народ іде в свояси. На другий рік союзові Відділи мають вже задатковану площу на неділю, тиждень перед Днем Праці. Цього року іншого не було — всі неділі зайняті. Була добра оркестра 131-го Відділу УНСоюзу і погода дописала, але людей, як на УНСоюз, не було!

Філядельфія в роковини великого голоду в Україні

З ініціятиви управи відділу УККА в Фільдельфії покликано на початку літа біжучого року Громадський Комітет для відзначення 30-тих роковин штучного голоду на Україні, голоду, яким Москва виморила 7 міл. українських селян. Відзначення цієї сумної річниці набирає характеру великої політичної ваги. В період, коли політика так званого „співіснування" йде чим далі до замирення Москви з великопотугами Заходу, коли в контексті такої політики устами відповідальних діячів ЗДА визначається місце нашої Батьківщини, як історичної частини Російської держави", обов'язком організованого українського громадянства є ще раз масово заманіфестувати нашу непримиримість з фактом окупації України Московськими імперіялістами й народовбивцями, підкреслюючи наше незламне стремління бачити Україну вільною й суверенною державою українського народу.

Утворений Громадський Комітет на перших зборах покликав Управу в складі: о. протопресвітер І. Савчук — голова, проф. П. Чупрун — заступник, п-і Є. Бережна — секретар, п.. С. Євсевський, А. Шекерик, В. Біляїв — члени. На кількох засіданнях Громадський Комітет уклав програму переведення відзначення сумних роковин.

12 вересня Управа звітувала перед присутніми членами Комітету про переведену працю і подала до відома й затвердження слідуючий порядок дня жалоби: в суботу 12 жовтня в Тавн Голі відбудеться жалібне віче місцевого громадянства. Після відспівання американського державного гимну представники трьох українських молодечих організацій в одностроях складуть вінок на сцені перед мистецьки оформленим символом мучеництва України. 2. Промова англійською мовою проф. Лева Добрянського. 3. Промови присутніх американських достойників. На віче запрошено губернатора Пенсилвенії Вілляма Скрентона, посадника Філядельфії Тейта, республіканського кандидата на посадника МекДермонта, сенатора Ската, конгресмена Ґріна, президентів місцевих коледжів та університетів, представників преси та численних представників американського політичного, церковного, культурного та профспілкового життя. 4. Промова українською мовою — п. Володимир Біляїв. 5. Мистецька програма. Комітет прийняв до відома й затвердив поданий вище порядок віча, а також висловив побажання, щоб голова філії УККА у Філядельфії д-р Гнатюк звернувся через місцеві радіопрограми до українського громадянства із закликом взяти масову участь в цій політичній акції.

Пресова референтура

✝

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що в вівторок, 8-го жовтня 1963 року в Катовицях (Польща), упокоївся в Бозі, по довгій і тяжкій недузі, на 36-му році життя

бл. п. ЯРОСЛАВ ЯРОШЕВИЧ

Заупокійна Служба Божа відправиться в суботу, 12-го жовтня ц. р. в 9-ій год. ранку в церкві св. ап. Петра і Павла в Джерзі Сіті (ріг Сусекс і Ґрін вул.)

Горем прибиті:

ЕВСТАХІЯ — дружина
АНДРІЙ — син
інж. ВОЛОДИМИР ЯРОШЕВИЧ — батько
д-р МИРОСЛАВ ЯРОШЕВИЧ — брат
СТЕФАНІЯ ПОПЕЛЬ — сестра
ІРИНА ЯРОШЕВИЧ — сестра
— всі в Краю
ЄВГЕНІЯ ХАРЧЕНКО — сестра
інж. ЮХИМ ХАРЧЕНКО — шваґер
ОКСАНА, ЛІДА, СТЕФА, ВОЛОДИМИР — сестрінки
і Рідня

✝

В глибокому смутку повідомляємо Рідних і Знайомих, що дня 15-го вересня ц. р. в Чехословаччині, по тяжкій і короткій недузі упокоїлася в Бозі на 71-му році життя, наша Найдорожча і Незабутня

ДРУЖИНА, МАМА, БАБЦЯ і СЕСТРА

бл. п. Марія з Зарицьких ЯВОРСЬКА

роджена в Перемишлі, в сім'ї проф. С. Зарицького.

Горем прибита Родина:

ВОЛОДИМИР — муж (Чехословаччина)
ЛІДІЯ, ЛЕОНІД, МИРОСЛАВ — діти
МИХАЙЛО ВОЛОСІЯНСЬКИЙ — зять
ЯРОСЛАВА й АННА — невістки
ІГОР, ХРИСТЯ, ЛЬОНЯ, ПЕТРУСЬ, ЛЮДМИЛА і МАРКІЯН — внуки
СОФІЯ ОМЕЛЬЧЕНКО-ЗАРИЦЬКА — сестра
ЛЕОНОРА КОСТЕЛЬНИК — сестра

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

відправиться в СУБОТУ, 12-го ЖОВТНЯ ц. р. в церквах

СВ. ПОКРОВИ — Бронкс, Н. Й. — год. 9-та ранку
СВ. МИКОЛАЯ — Бруклин, Н. Й. — год. 9:30 ранку.

✝

Ділимося сумною вісткою з Ріднею і Знайомими, що 4-го жовтня ц. р. упокоївся по важкій та короткій недузі на 84-му році наш Найдорожчий

ТАТО, БРАТ, ДІДУНЬО і ПРАДІДО

ІВАН ПРЕДЗІМІРСЬКИЙ

родом з с. Пристань, Зах. Україна

Похорон відбувся 8-го жовтня ц. р. на цвинтарі Кальварія, Greenpoint.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В смутку залишив:

дві доньки, чотирьох синів, двох братів, шістьох внуків і правнука.

РОДИНА

✝

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями та Знайомими, що 3-го вересня 1963 року в Перемишлі упокоївся в Бозі

бл. п. НИКОЛАЙ ДЗУНДЗА

емер. Директор Суд. Табулі в Калуші.

Покійний залишив трьох синів, дві доні та шестеро внуків на Рідних Землях і в Польщі та синову Марію та внука Юрія в Америці.

Про молитви прохають, кромі дітей та внуків, глибоким жалем оповиті сестри:

АННА С. ЛУЖЕЦЬКА з мужем ЕМАНУЇЛОМ
ІРИНА РЕШЕТИЛОВИЧ з мужем ВАСИЛЕМ
і брат ІВАН з Родиною в Польщі

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР...

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

мешкає тепер у Ватикані: Монсеньйор Йосиф Сліпий, Львівський Митрополит, духовний голова українців католиків". Рівно ж ціла п'ятнадцята сторінка цього тижневика присвячена Митрополитові Йосифові. Тут поміщена його друга велика знимка в усіх архиєрейських ризах і вістки про самого Митрополита, про Українську Католицьку Церкву та її знищення большевиками, і дещо про українську „діяспору". Стаття кінчається словами: „Монсеньйор Сліпий є для всіх українців символом вірности Католицькій Церкві". Присутність Митрополита Йосифа на Соборі підкреслили різні римські та італійські щоденники, поміщуючи його знимку з дня відкриття Собору. Між іншими, найбільший римський щоденник „Іль Темпо" з дня 30 вересня, описуючи похід Отців Собору на відкриття другої Сесії, так пише про українського Митрополита-Ісповідника: „Відзначалась між ними (Отцями) велика постать Монсеньйора Сліпого, окруженого гарною короною вісімнадцятьох українських єпископів".

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ ЧЛЕНОМ СОБОРОВОЇ КОМІСІЇ

Святіший Отець Папа Павло VI-ий іменував Кир Йосифа Сліпого, Митрополита Галицького, членом Соборової Комісії для Східніх Церков. Таким чином число Отців, членів цієї Соборової Комісії, збільшилось до двадцятьсім. Як відомо, на першій Соборовій Сесії Отці Собору вибрали по шістнадцять членів до десять Соборових Комісій, між якими вибрано чотирьох українських Владик, як членів Соборової Комісії для Східніх Церков. Число членів Соборових Комісій доповнив Святіший Отець, бл. п. Папа Іван XXIII, додаючи до кожної Комісії по десять Отців. В той спосіб кожна Соборова Комісія складається з двадцятьшістьох Отців Собору. З огляду на присутність на другій Соборовій Сесії Митрополита Кир Йосифа, Папа Павло VI іменував його членом Комісії для Східніх Церков, збільшуючи число членів цієї Комісії. Дотепер, це одинока номінація Папи Павла VI на членів Соборових Комісій. Між членами Комісії для Східніх Церков є двох кардиналів, шістьох патріярхів, тринадцять між митрополитами й архиєпископами, п'ятьох єпископів, та один архимандрит. Президентом є кардинал Чіконіяні, а секретарем о. д-р Атанасій Великий, архимандрит Отців Василіян.

ПРЕОСВ. ВАСИЛЬ ГОПКО МІЖ НАЙВИЗНАЧНІШИМИ ВІДСУТНІМИ

По промові Святішого Отця Папи Павла VI на відкритті другої Сесії Вселенського Собору, в якій він висловив свій біль задля великого числа порожних місць на Соборі, призначених для Владик цих країн, де Католицька Церква переслідувана; найбільш поширений римський щоденник „Іль Темпо" помістив у числі з 1-го жовтня обширну статтю під наголовком: „Коло сто Отців Собору відсутніх з Риму, тому що переслідувані". Римський щоденник згадує найперше 18 польських Владик та 14 мадярських, яким державні власті відмовили пашпорти. В окремий спосіб підкреслює відсутність мадярського кардинала Міндсенті, чеського архиєпископа Берана, та українського єпископа Василя Гопка, ув'язненого в Чехословаччині. З европейських єпископів згаданий щоденник вичисляє відсутність чехословацьких Владик, єпископів Балтійських Країн, румунських, як рівнож єпископів Далекого Сходу. Стаття прикрашена знимками трьох Владик: кардинала Міндсенті, єпископа Гопка та литовця Степановіціюса — з підписом: „Примас Мадярщини кардинал Міндсенті, український єпископ Гопко, і литовець Степановіціюс між найвизначнішими Отцями Собору, відсутні з Риму". Цей самий римський щоденник, пишучи про визволення архиєпископа Берана і чотирьох інших єпископів Чехословаччини, так згадує про долю Преосв. Гопка у числі з дня 5 жовтня: „Чехословацькі урядовці заявили вчора вечір, що вже немає більше єпископів чи інших прелатів у їхніх в'язницях. Панує слушне занепокоєння у Ватикані про долю українського єпископа Василя Гопка, Пряшівського Ординарія, про якого зналось, що до минулого лютого знаходився у в'язниці в Леопольдові, коло Братислави".

Українська хроніка

● **Літературно - Мистецький Клюб у Філядельфії** відбув 5-го ц. м. Загальні Збори, на яких вибрано нові керівні органи в такому складі: Управа: д-р Володимир Рудницький голова, Іван Коровицький заст. голови. Члени Управи: Віталій Волков (секретар), Микола Прасіцький (скарбник), Микола Химич (реф. доповідей), Галина Савчак (реф. імпрез), Ірина Пеленська (реф. преси), Марко Царинник (реф. молоді), Ярослава Баранецька (реф. посп.). Контрольна Комісія: голова Петро Мегик, члени: Ірина Ільницька і інж. Володимир Шиприкевич та заст. Оксана Керч. Суд: голова д-р Данило Богачевський, члени: Михайлина Чайковська і Лідія Бурачинська, заст. Марія Струтинська. Загальні Збори намітили напрямні праці та перевели зміну деяких постанов статуту.

● **Нюйоркський Відділ ОбВУА** влаштовує в суботу, 12-го жовтня ц.р. в горішній залі Українського Літературно-Мистецького Клюбу, при 149 Друга Евню в Ню Йорку чергові сходини членів і гостей. Інж. Захар Івасишин продовжуватиме свою доповідь на тему „Чінгіз-Хан. Монгольська імперія. Битва на річці Калці і її наслідки". Початок в год. 7:00 вечора.

● **У Південному В'єтнамі** появилась на високій горі стара буддистська монахиня, яка нібито має чудотворний дар лікування людей з невилікувальних недуг. Тисячі народу почали паломничати туди, аж уряд, стривожений цим новим рухом, вислав туди військо. Недавно в іншій околиці Південного В'єтнаму люди були зворохоблені появою чудотворної... риби, яка нібито була інкарнацією Будди: не можна було піймати її ані вбити.

Українська Літературно-Мистецька Клюб

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 11-го жовтня ц. р., в приміщенні Клюбу відбудеться авторський вечір Миколи Понеділка. Письменник читатиме недруковані розділи із лірично - гумористичної збірки „Пригоди і спостереження закукуріченої молоді — або і сміх і горе". Початок о год. 8-ій вечора.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 12-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

AMBRIDGE, Pa. Місячні збори Б-ва св. Василія, Відд. 161, о год. 7-ій веч. в домівці Б-ва. Проситься членство прибути на збори. — В. Гладьо, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Сокіл Відд. 336, в год. 1-ій по пол. в приміщенні УНДому. Вкладки прийматиме п. Кісіль. — Н. Чорногор, секр.

КЛІФТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Українська Січ, Відд. 182, в год. 2-ій по пол. в залі Укр. Правосл. Церкви при 45-47 Hope Ave, Passaic, N. J. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Побір вкладок Т-ва Дністер" 430 Відділ, за місяць жовтень відбудеться: 1. В неділю, 13-го в Укр. Спорт. Клюбі „Тризуб", в год. 1-3 по пол. 2. В неділю, 20-го в Укр. Клюбі, Френклін вул. в год. 11:30 до 1:30 по пол. 3. В суботу, 26-го в Укр. Клюбі при 23-ій і Бравн вул. в год. 7-9 веч. — Р. Дяків, О. Бакай, Р. Книш.

● РОЗШУКИ ●

УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ КЕНЗАС!
Хто з Вас знає адресу Марії ЖИВОГЛІД, замужем МОРФІ, доньки Марії Клосовської, зі Львова, її ввічливо просимо подати адміністрації „Свободи". Справа важна і пильна.

На бажання деяких українських підприємств і Відділів УНС, оголошення до Календаря-Альманаха на 1964 рік, приймаємо до 25-го жовтня 1963 року.

АЛЬМАНАХ „СВОБОДИ" на рік 1964, що появиться у 70-річчя УНСоюзу, буде в цілості присвячений 150-річчю народин Тараса Шевченка і відкриттю Пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні — буде особливо цінною книгою для кожного українця у вільному світі й появиться у збільшеному об'ємі.

АЛЬМАНАХИ „СВОБОДИ" друкуються багатотисячним накладом і доходять в найдальші закутини американського континенту.

АЛЬМАНАХИ „СВОБОДИ" — це джерело багатих інформацій про різні ділянки українського життя в Америці.

АЛЬМАНАХИ „СВОБОДИ" читає понад 80.000 членів Українського Народного Союзу. Вам напевно оплатиться помістити оголошення Вашої фірми в АЛЬМАНАХУ „СВОБОДИ" на рік 1964.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

ТАРЗАН, ч. 5122. Шукає за П'єром...

Швидко думаючи після знайдення трупа Нґота, Тарзан заалярмував вартового. — Ваш ватажок спить, і не бажає собі, щоб його турбували!

А тоді він ніби випадково вийшов, щоб не збудити підозри...

Та коли він дійшов до сховища в деревах, він вискочив вгору, щоб рішучо пошукати за П'єром.